

SWAMI RAMANAND TEERTH
MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED - 431 606

(Structure and Syllabus of Post Graduate Programme)

Two Year Master Degree Programme

Under the Faculty of Humanities

External Syllabus

PALI

M.A.FIRST YEAR

Semester – I & II

Semester Pattern

(Choice Based Credit System)

Effective from Academic year 2024 – 2025

(As per NEP-2020)

Forward by the Dean,

Faculty of Humanities.....

National Education Policy 2020 has been announced on 29.07.2020. NEP 2020 proposes a new and forward-looking vision for India's Higher Education System through quality universities and colleges. Its key is in the curriculum and its practical implementation.

The curriculum must be exciting, relevant, and regularly updated to align with the latest knowledge requirements and meet specified learning outcomes. High-quality pedagogy is necessary to impart the curricular material to students successfully; pedagogical practices determine the learning experiences provided to students, thus directly influencing learning outcomes. The assessment methods must be scientific, designed to improve learning continuously test the knowledge application.

The university's proper framing and development of syllabi will result in the upbringing and nourishment of multidisciplinary and holistic citizens. Emphasis is on outcome-based learning. Every course has well-defined objectives and outcomes. The assessment guidelines also provide clarity and precision to the vision behind prescribing the particular course content.

NEP foresees more vibrant, socially engaged, cooperative communities and a happier, cohesive, cultured, productive, innovative, progressive, and prosperous nation. The introduction of Research Methodology and ethics will widen the vision and broaden the perspectives of the learners.

Introducing Case Studies and Field Projects has created a unique opportunity for the higher education institute to bridge the gap between the academia, industry and the community NEP believes effective learning requires a comprehensive approach that involves an appropriate curriculum, engaging pedagogy, continuous formative assessment, and adequate student support.

We are sure that the Graduate centres of this university and its affiliated colleges will implement the course effectively and successfully, resulting in a healthy and more creative academic ambience.

Prof. Dr. Parag Khadke

Dean, Faculty of Humanities,

Prof. Dr. Shailaja Wadikar

Asso. Dean, Faculty of Humanities,

Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.

Forward by the Chairman, Subject Pali

Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded

Members of the Board of Studies in the subject of PALI

Under the faculty of Humanities

Sr No	Name of theMember	Designation	Address withmail id	Contact No.
1	Dr.Suryabhan Ramesh Buwa	<i>Chairman</i>	suryabhan.buwa1@gmail.com	7507544108 8329091052
2	Dr.Balaji Maruti Gavhale	<i>Member</i>	drsbg28@yahoo.com	9011021978 9423218624
3	Dr.Gautam Shesharao Bansode	<i>Member</i>	basnsodegs@gmail.com	9921024854
4	Dr. Govind Kerba Shile	<i>Member</i>	dr.govindshile@gmail.com	9921155260
5	Dr.Sarika Vishnu Kedar	<i>Member</i>	Sarika.kedar358@gmail.com	9527184204

**Wami Ramanand Teerth Marathwada University,
Nanded**

Faculty of Humanities Major in PALI

M.A.F.Y.

Credit Framework of Two Year PG Program for the Faculty of Humanities

Year & Level	Sem.	(DSC) Mandatory	(DSC) Elective	RM	OJT/FP			Credits	Total Credits
1	2	3		5	6	7	8	9	10
6.0	I	EHPALC501 (4Cr) पालिभाषा साहित्य परिचय EHPALC502 (4Cr) जातककथा व धम्मपद EHPALC503 (4Cr) निकाय साहित्य	Elective EPALN501 (Cr4) पालि साहित्य दर्शन	HPALR501 (4Cr) संशोधन पद्धती		---		20	40
	II	EHPALC1151 (4Cr) पालिभाषा साहित्य परिचय EHPALC1152 (4Cr) जातककथा व धम्मपद HPALC553 (4Cr) निकाय साहित्य	Elective EPALN551 (Cr4) पालि साहित्य दर्शन		HPALF551 (4Cr) प्रकल्प लेखन (Field Work)	----		20	

Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded
Faculty of Humanities. Major in DSC
Examination Scheme 2024-25
(20 Continuous Assessment (CA) and 80% End Semester Examination (ESE))
M.A.PALI Semester-I & II (Level-6_)
Semester Pattern -I

Subject	Course Code	Course Name			
			Internal Mark	End Semester Exam	Total CA+ESE
Major	EHPALC501	पालिभाषा साहित्य परिचय	20	80	100
	EHPALC502	जातककथा व धम्मपद	20	80	100
	EPALC503	निकाय साहित्य	20	80	100
Major Electives	EHPALE501	पालि साहित्य दर्शन	20	80	100
Research Methodology	EHPALR1101	संशोधन पद्धती	20	80	100

Semester -II

Subject	Course Code	Course Name			
			Internal Mark	End Semester Exam	Total CA+ESE
Major	EHPALC551	पालिभाषा साहित्य परिचय	20	80	100
	EHPALC552	जातककथा व धम्मपद	20	80	100
	EPALC553	निकाय साहित्य	20	80	100
Major Electives	EHPALE551	पालि साहित्य दर्शन	20	80	100
Field Project	EHPALF551	प्रकल्प लेखन (Field Work)	20	80	100

Paper Code : EHPALC501 (Major)

पेपरचे नांव : पालिभाषा साहित्य परिचय

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0			15
	1.1	पालि शब्दाची उत्पत्ती	
	1.2	पालि भाषेचे मुळ स्थान	
	1.3	भारतीय भाषेच्या विकासात पालिचे स्थान	
	1.4	पालि भाषेविषयी विद्वानांची विविध मते	
2.0			15
	2.1	पालि वर्णमाला व पालि व्यंजनमाला	
	2.2	स्वर व व्यंजन परिवर्तनाचे नियम	
	2.3	स्वर व व्यंजन संधीचे नियम	
	2.4	काळ व काळाचे प्रकार	
3.0			15
	3.1	सिद्धार्थाचे जीवन चरित्र	
	3.2	तथागताचे महापरीनिर्वाण	
	3.3	तथागत बुद्धांची क्रांतिकारी आंदोलन	
	3.4	तथागतांची नैतिक शिकवण व आदर्श तत्वे	
4.0			15
	4.1	विनयपिटक ग्रंथपरिचय	
	4.2	सुत्तपिटक ग्रंथपरिचय	
	4.3	सुत्तपिटक ग्रंथपरिचय	
	4.4	सारांश	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) भरतसिंह उपाध्याय, पालि साहित्य का इतिहास, प्रकाशन, हिन्दी साहित्य सम्मेलन प्रयाग, विभूती मिश्र प्रकाशन, २०००.
- २) रामानन्द शर्मा, पालि भाषा और साहित्य, चौखम्बा प्रकाशक, वाराणसी, २००४.
- ३) भदन्त आनन्द कौसल्यायन, पालि हिन्दी कोश, राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली पटना, २००९.
- ४) भागचंद्र जैन, पालि भाषा साहित्य का इतिहास, सन्मति प्रारब्ध शोध संस्था, आलोक प्रकाशन, नागपूर,
- ५) राहुल सांस्कृत्यायन तिपिटक परिचय किताब महल, इलाहबाद.
- ६) बालाजी गव्हाळे, पाली साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास, शौर्य प्रकाशन, लातूर, २०१५.
- ७) ग. वा. तगारे, पाली साहित्याचा इतिहास, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८२.
- ८) मनिष आनन्द, भारत सिरसाट, पालि साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास, धम्मदूत प्रकाशन, नास्तिक भवन पार्कलेन, हडको, औरंगाबाद, २००५.
- ९) प्रभा अग्रवाल, पालि व्याकरण, हिंदी प्रकाशन केंद्र, सीमापूर रोड, लखनऊ
- १०) ग. वा. तुंगार, पाली प्रवेश, पालि पाठसंस्था, मुंबई
- ११) शेषराव मेश्राम, पालि व्याकरण, सुमेध प्रकाशन, नागपूर
- १२) भदन्त आनन्द कौशल्यायन, पालि — हिंदी कोश, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १३) भदन्त आनन्द कौशल्यायन, मोगल्लायन पालि व्याकरण, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १४) प्रफुल्ल गडपाल, पालि बोधिनी — KG १,२. सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १५) अशिष गडपाल, Pali & English & Hindi, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १६) भिक्षू जगदिश कश्यप, पालि निस्सेनी भाग १,२, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १७) बौद्धाचार्य शान्ति स्वरूप बौद्ध, महाकच्चायन, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.

Paper Code : EHPALC502 (Major)

पेपरचे नांव : जातककथा व धम्मपद

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0			15
	1.1	दीघनिकाय	
	1.2	मज्झिमनिकाय	
	1.3	संयुत्तनिकाय	
	1.4	अंगुत्तरनिकाय	
2.0			15
	2.1	खुद्दकनिकाय	
	2.2	मतकभत्तजातककथा स्वरूप व महत्व	
	2.3	बकजातक स्वरूप व महत्व	
	2.4	वानरिन्दजातक स्वरूप व महत्व	
3.0			15
	3.1	कूटवाणिज्य जातक स्वरूप व महत्व	
	3.2	सुसुमार जातककथा स्वरूप व महत्व	
	3.3	धम्मपद ग्रंथाचा परिचय	
	3.4	यमकवग्गो	
4.0			15
	4.1	अप्पमादवग्गो	
	4.2	चित्तवग्गो	
	4.3	पुप्फवग्गो	
	4.4	सारांश	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) सुत्तपिटकपालि, (१९९८) विपश्यना विशोधन विन्यास, धम्मगिरी इगतपुरी, नाशिक.
- २) डॉ. जयशंकर मिश्र, (१९८३) प्राचीन भारत का सामाजिक इतिहास, बिहार हिंदी ग्रंथ अकादमी पटना.
- ३) डॉ. परमानंद सिंह, (२००८) बौद्ध साहित्य में भारतीय समाज, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली.
- ४) डॉ. विमलकीर्ती, (२०१५) सुत्तपिटकातील दीघनिकाय, समता प्रकाशन, नागपूर
- ५) भरत सिंह उपाध्याय, (२०००) पालि साहित्य का इतिहास, हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग, संमेलन मार्ग, इलाहाबाद.
- ६) डॉ. मालती बोदले, (१९९१), बौद्ध साहित्य आणि साहित्यकार, अनोमा प्रकाशन, हनुमान नगर, नागपुर.
- ७) मा.श. मोरे, (२००९), भगवान बुद्धांचा मध्यममार्ग, कौशल्य प्रकाशन, हडको, औरंगाबाद.
- ८) भिक्षू संघरक्षित, (२००८), आर्यअष्टांगिक मार्ग, सुगत प्रकाशन, वैशाली नगर, नागपुर.
- ९) पधान संसोधको भिक्खु जगदीश कस्सपो, (घश्चस्), सुत्तपिटके,
दीघनिकायपालि, बिहार राजकियेन पालिपकासिता.
- १०) राहुल सांकृत्यायन, (२००५) सुत्तपिटकपालि, प्रकाशक बौद्ध एज्युकेशन फाउंडेशन, तैवान.
- ११) जातकअट्ठकथा —अनुवाद —डॉ.भदन्त आनंद कौसल्यायन
- १२) जातकअट्ठकथा — प्रा.डॉ.साहेबराव खंदारे
- १३) जातक — व्ही.फासबोल
- १४) जातकअट्ठकथा — डॉ.शिवशंकर त्रिपाठी
- १५) भ.ग. बापट, (2001) धम्मपद, धम्म बुक्स प्रकाशन, पुणे.
- १६) भरतसिंह उपाध्याय, (2000) पालि साहित्य का इतिहास, हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग विभूती मिश्र प्रकाशन
- १७) गोयंका, धम्मपद, (1995) विपश्यना विशोधन विन्यास, धम्मगिरी, इगतपुरी.
- १८) भदंत आनंद कौसल्यायन, धम्मपद, हिंदी पॉश राजकमल प्रकाशन नई दिल्ली घटना 2009.
- १९) आचार्य बुद्धघोष, धम्मपद अट्ठकथा, वि.वि.वि.धम्मगिरी, इगतपुरी.

Paper Code : EPALC503 (Major)

पेपरचे नांव : निकाय साहित्य

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0			15
	1.1	दीघनिकाय ग्रंथाचे स्वरूप व महत्त्व	
	1.2	सामञ्जफलसुत्ताचा मराठी अनुवाद	
	1.3	सामञ्जफलसुत्तातील आशय	
	1.4	सामञ्जफलसुत्ताची भाषाशैली	
2.0			15
	2.1	मज्झिमनिकाय ग्रंथाचे स्वरूप व महत्त्व	
	2.2	सब्बासवसुत्ताचा मराठी अनुवाद	
	2.3	सब्बासवसुत्तातील आशय	
	2.4	सब्बासवसुत्ताची भाषाशैली	
3.0			15
	3.1	चक्कवत्तिसुत्तातील आशय व भाषाशैली	
	3.2	मगधप्रदेशचा इतिहास	
	3.3	चक्कवत्तिसुत्ताचा अनुवाद	
	3.4	राजा आर्य चक्रवर्तीचे कर्तव्य	
4.0			15
	4.1	अंगुत्तरनिकायाचे स्वरूप व महत्त्व	
	4.2	केसमुत्तिसुत्तातील आशय व भाषाशैली	
	4.3	कोशल नगराचा इतिहास	
	4.4	सारांश	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) कश्यप भिक्खू जगदिश , दीघनिकायय बिहार राजकीय पाली प्रकाशन मंडळ १९५८
- २) राजवाडे प्रा .चि .वै . य दीघनिकायय कौशल्य प्रकाशन औरंगाबाद , १९१८
- ३) सास्कृत्यायन राहुल , दीघनिकायय भारतीय बौद्ध शिक्षा परिषद १९७९
- ४) शास्त्री स्वामी द्वारकादास य दीघनिकायपालि य बौद्ध आकर ग्रंथमाला, वाराणसी — १९९६
- ५) ग . वा . तगारे , पाली साहित्याचा इतिहास , कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन , पुणे —१९८२
- ६) भागचंद्र जैन , पालि भाषा साहित्यका इतिहास , सन्मत्ती प्राश्च्य शोध संस्था , आलोक प्रकाशन नागपूर , २०१६
- ७) भरतसिंह उपाध्यय पालि साहित्य का इतिहास प्रकाशन , हिन्दी साहित्य सम्मेलन प्रयाग विभूती मिश्र प्रकाशन २०००
- ८) मालती साखरे , पाली वाङ्मयाचे अंतरंग , आलोक प्रकाशन नागपूर , डिसेंबर —२०१९
- ९) बालाजी गव्हाळे , पाली साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास , शौर्य प्रकाशन लातूर —२०१३
- १०) राहुल सांकृत्यायन पालि साहित्य का इतिहास, उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान , लखनऊ २०११
- ११) विमलकिरती, अनु.संपादक., (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १२) सांकृत्यायन राहुल महापंडित, (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १३) मोरे. मा. श., (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १४) मज्झिमनिकायो, (1998) पठमो भागो, वि.वि.वि. इगतपुरी
- १५) सांकृत्यायन राहुल महापंडित, (2009), मज्झिमनिकाय, तिपिटक ग्रंथमाला, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली.
- १६) काश्यप जगदीश, (1957) मज्झिमनिकाय, महाबोधी सोसायटी, वाराणसी.
- १७) स्वामी द्वारकादासशास्त्री, (1999) मज्झिमनिकाय पालि, बौद्ध भारती प्रकाशन, वाराणसी.

Paper Code : EHPALE501 (Major Electives)

पेपरचे नांव : पालि साहित्य दर्शन

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0			15
	1.1	चार आर्यसत्य	
	1.2	अष्टांगिक मार्ग	
	1.3	प्रतित्य समुत्पाद	
	1.4	चार ब्रह्मविहार	
2.0			15
	2.1	बौद्ध कलेचे स्वरूप व महत्व	
	2.2	चित्रकला व शिल्पकला	
	2.3	स्थापत्यकला	
	2.4	मुर्तीकला	
3.0			15
	3.1	पालि वंस साहित्य परिचय	
	3.2	महावंस	
	3.3	महाबोधिवंस	
	3.4	सासनवंस	
4.0			15
	4.1	मिलिन्दपञ्चो ग्रंथाचे स्वरूप	
	4.2	लक्खणपञ्चो परिचय	
	4.3	मेण्डकपञ्चो परिचय	
	4.4	सारांश	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

१. त्रिपाटी , कुमुकूलरानी — पालिपल्लविनी — चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन वाराणसी
२. विमलकीर्ती , डॉ . — मिलिन्दपञ्चो (मुळपाली) — राहूल प्रकाशन , विश्वास नगर , दिल्ली
३. वि . वि . वि . इगतपुरी खंड— — मिलिन्दपञ्चोपाळि
४. विमलकीर्ती , डॉ . — मिलिन्दपञ्चोपाळि — राहूल प्रकाशन , विश्वास नगर , दिल्ली—
प्रथम संस्करण
५. उपाध्याय , डॉ . भरतसिंह — पालि साहित्य का इतिहास — हिंदी साहित्य संमेलन , प्रयाग
१२ ,संमेलन मार्ग इलाहाबाद
६. धर्मरक्षित , भिक्खू — पाली साहित्य का इतिहास — ज्ञानमंडल लिमिटेड वाराणसी प्रथम
संस्करण १९७१
७. बापट , पी . वी . — बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष —प्रकाशन विभाग भारत सरकार द्वितीय
संस्करण १९९७
८. सांस्कृत्यायन , राहूल — पालि साहित्य का इतिहास — प्रथम संस्करण १९६३ ई .
९. कोसंबी डी. डी., प्राचीन भारतीय संस्कृती व सभ्यता, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे
१०. थत्ते राम अनंत, अजिंठा, अक्षरमुद्रा प्रकाशन, नाशिक
११. दळवी, दाऊद, लेणी महाराष्ट्राची, ग्रंथाली प्रकाशन, मुंबई
१२. देगलूरकर गो.ब., प्राचीन भारत, इतिहास आणि संस्कृती, अपरांत प्रकाशन, पुणे
१३. जोशी, नि. पु., भारतीय मूर्तिशास्त्र, पुणे प्रकाशन समिती म.वि. ग्रं. निर्मिती मंडळ
१४. शर्मा रामशरण, प्राचीन भारत, एनसीईआरटी, नईदिल्ली
१५. कठारे अनिल, प्राचीन भारताचा इतिहास व संस्कृती विद्याबुक्स औरंगाबाद
१६. माटे म. श्री., प्राचीन भारतीय कला,
१७. कुर्हाडे, भाऊसाहेब, मराठवाडा परिसरातील लेण्यांतून प्रतिबिंबित बौद्धसंस्कृती, अजिंठा प्रकाशन, औरंगाबाद
१८. जोशी, सु. हे., महाराष्ट्रातील लेणी
१९. वाचस्पति गैरोला, भारतीय चित्रकला
२०. मोरे या. श., महाराष्ट्रातील बुद्ध धम्माचा इतिहास
२१. अजिंठा लेण्यातून मूर्तीकला, चित्रकला, स्थापत्यकला अजिंठा लेणी क्रमांक १ ते ३०
२२. वेरूळ लेण्यातून प्रतिबिंबित मूर्तीकला व स्थापत्यकला, वेरूळ लेणी क्रमांक १ ते १२.
- २३ मोरे, मा. शं. (२०११), भ. बुद्धांचा मध्यम मार्ग, औरंगाबाद: कौशल्य प्रकाशन.

Paper Code : EHPALR1101

पेपरचे नांव : संशोधन पध्दती (Research Methodology)

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0			15
	1.1	संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती	
	1.2	संशोधनाची उद्दिष्टे	
	1.3	संशोधनाची गृहितके	
2.0			15
	2.1	संशोधन विषयाची निवड	
	2.2	संशोधनाचे महत्व	
	2.3	संदर्भ शोध	
3.0			15
	3.1	संशोधन पध्दती — प्रश्नोत्तरी	
	3.2	वर्णनात्मक	
	3.3	तौलनिक	
	3.4	ऐतिहासिक	
4.0			15
	4.1	संदर्भ साधनाचे व्यवस्थापन	
	4.2	टिपनांची प्रक्रिया	
	4.3	संदर्भ प्रक्रिया	
	4.4	इतर साधने	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

१. भाषा व संशोधन पध्दती — वसंत जोशी, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे १९८१
२. शोध निबंधाची लेखन पध्दती — डॉ. सं. ग. मालशे, मुंबई
३. प्राचीन मराठी हस्तलिखिते : संशोधन आणि संपादन, श्री. कुलकर्णी १९९९
४. शोध विज्ञान कोश — दु. का. संत. पुणे
५. संशोधन : सिध्दांत आणि पध्दती — स दा कराडे, मुंबई १९९७
६. संशोधनाचे पध्दतीशास्त्र, रमेश वरखडे, पुणे २०१३

Guidelines for Course Assessment :

Question Paper Pattern :

A. Continuous Assessment (CA) : 20 Marks

B. End Semester Examination (ESE) : 80 Marks

Time : 03 Hours

Note :

१. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
२. प्रश्न क्रमांक १ सोडविणे अनिवार्य आहे.

प्रश्न क्रमांक ०२ ते ०६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे

Semestr II

Paper Code : EHPALC551 (Major)

पेपरचे नांव : पालिभाषा साहित्य परिचय

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0		अनुपिटक साहित्य दर्शन	15
	1.1	नेत्तिपकरण	
	1.2	पालि अट्ठकथाकार बुद्धदत्त	
	1.3	पालि अट्ठकथाकार बुद्धघोष	
	1.4	पालि अट्ठकथाकार धम्मपाल	
2.0		विसुध्दीमग्गो	15
	2.1	स्वरूप व महत्व	
	2.2	निदानकथा	
	2.3	सीलनिद्देस	
	2.4	सीलगुणकथा	
3.0		वंस साहित्य	15
	3.1	दिपवंस	
	3.2	दाठावंस	
	3.3	थुपवंस	
	3.4	गंधवंस	
4.0		अशोकांचे शीलालेख	15
	4.1	अशोकांचे चरित्र	
	4.2	गिरनार येथील दीर्घ शीलालेख	
	4.3	गिरनार येथील दीर्घ शीलालेखांचा अनुवाद	
	4.4	गिरनार येथील दीर्घ शीलालेखांचे महत्व	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) भरतसिंह उपाध्याय, पालि साहित्य का इतिहास, प्रकाशन, हिन्दी साहित्य सम्मेलन प्रयाग, विभूती मिश्र प्रकाशन, २०००.
- २) रामानन्द शर्मा, पालि भाषा और साहित्य, चौखम्बा प्रकाशक, वाराणसी, २००४.
- ३) भदन्त आनन्द कौसल्यायन, पालि हिन्दी कोश, राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली पटना, २००९.
- ४) भागचंद्र जैन, पालि भाषा साहित्य का इतिहास, सन्मति प्रारब्ध शोध संस्था, आलोक प्रकाशन, नागपूर,
- ५) राहुल सांस्कृत्यायन तिपिटक परिचय किताब महल, इलाहबाद.
- ६) बालाजी गव्हाळे, पाली साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास, शौर्य प्रकाशन, लातूर, २०१५.
- ७) ग. वा. तगारे, पाली साहित्याचा इतिहास, कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८२.
- ८) मनिष आनंद, भारत सिरसाट, पालि साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास, धम्मदूत प्रकाशन, नास्तिक भवन पार्कलेन, हडको, औरंगाबाद, २००५.
- ९) प्रभा अग्रवाल, पालि व्याकरण, हिंदी प्रकाशन केंद्र, सीमापूर रोड, लखनऊ
- १०) ग. वा. तुंगार, पाली प्रवेश, पालि पाठसंस्था, मुंबई
- ११) शेषराव मेश्राम, पालि व्याकरण, सुमेध प्रकाशन, नागपूर
- १२) भदन्त आनंद कौशल्यायन, पालि — हिंदी कोश, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १३) भदन्त आनंद कौशल्यायन, मोगगल्लायन पालि व्याकरण, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १४) प्रफुल्ल गडपाल, पालि बोधिनी — KG १,२. सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १५) अशिष गडपाल, Pali & English & Hindi, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १६) भिक्षू जगदिश कश्यप, पालि निस्सेनी भाग १,२, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
- १७) बौद्धाचार्य शान्ति स्वरूप बौद्ध, महाकच्चायन, सम्यक प्रकाशन, नवी दिल्ली.
१८. माटे म. श्री., प्राचीन भारतीय कला,
१९. कुरहाडे, भाऊसाहेब, मराठवाडा परिसरातील लेण्यांतून प्रतिबिंबित बौद्धसंस्कृती, अजंठा प्रकाशन, औरंगाबाद
२०. मोरे या. श., महाराष्ट्रातील बुद्ध धम्माचा इतिहास
२१. अजिंठा लेण्यातून मूर्तीकला, चित्रकला, स्थापत्यकला अजिंठा लेणी क्रमांक १ ते ३०
२२. वेरूळ लेण्यातून प्रतिबिंबित मूर्तीकला व स्थापत्यकला, वेरूळ लेणी क्रमांक १ ते १२.
- २३ मोरे, मा. शं. (२०११), भ. बुद्धांचा मध्यम मार्ग, औरंगाबाद: कौशल्य प्रकाशन.

Paper Code : EHPALC552 (Major)

पेपरचे नांव : जातककथा व धम्मपद

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs. =60 M.)
1.0		जातककथा भाग १	15
	1.1	तण्डूलनालि जातककथा	
	1.2	उलूकजातककथा	
	1.3	सिलविमंसनजातककथा	
	1.4	ससजातककथा	
2.0		जातककथा भाग २	15
	2.1	सेरिवाणिज जातककथा	
	2.2	देवधम्मजातककथा	
	2.3	लक्खणजातककथा	
	2.4	निग्रोधमृगजातककथा	
3.0		धम्मपद भाग १	15
	3.1	पण्डितवग्गो	
	3.2	बुध्दवग्गो	
	3.3	सुखवग्गो	
	3.4	जरावग्गो	
4.0		धम्मपद भाग २	15
	4.1	बालवग्गो	
	4.2	दण्डवग्गो	
	4.3	अरहन्तवग्गो	
	4.4	पापवग्गो	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) सुत्तपिटकपालि, (१९९८) विपश्यना विशोधन विन्यास, धम्मगिरी इगतपुरी, नाशिक.
- २) डॉ. जयशंकर मिश्र, (१९८३) प्राचीन भारत का सामाजिक इतिहास, बिहार हिंदी ग्रंथ अकादमी पटना.
- ३) डॉ. परमानंद सिंह, (२००८) बौद्ध साहित्य में भारतीय समाज, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली.
- ४) डॉ. विमलकीर्ती, (२०१५) सुत्तपिटकातील दीघनिकाय, समता प्रकाशन, नागपूर
- ५) भरत सिंह उपाध्याय, (२०००) पालि साहित्य का इतिहास, हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग, संमेलन मार्ग, इलाहाबाद.
- ६) डॉ. मालती बोदले, (१९९१), बौद्ध साहित्य आणि साहित्यकार, अनोमा प्रकाशन, हनुमान नगर, नागपुर.
- ७) मा.श. मोरे, (२००९), भगवान बुद्धांचा मध्यममार्ग, कौशल्य प्रकाशन, हडको, औरंगाबाद.
- ८) भिक्षू संघरक्षित, (२००८), आर्यअष्टांगिक मार्ग, सुगत प्रकाशन, वैशाली नगर, नागपुर.
- ९) पधान संसोधको भिक्खु जगदीश कस्सपो, (घश्चस्), सुत्तपिटके,
दीघनिकायपालि, बिहार राजकियेन पालिपकासिता.
- १०) राहुल सांकृत्यायन, (२००५) सुत्तपिटकपालि, प्रकाशक बौद्ध एज्युकेशन फाउंडेशन, तैवान.
- ११) जातकअट्ठकथा —अनुवाद —डॉ.भदन्त आनंद कौसल्यायन
- १२) जातकअट्ठकथा — प्रा.डॉ.साहेबराव खंदारे
- १३) जातक — व्ही.फासबोल
- १४) जातकअट्ठकथा — डॉ.शिवशंकर त्रिपाठी
- १५) भ.ग. बापट, (2001) धम्मपद, धम्म बुक्स प्रकाशन, पुणे.
- १६) भरतसिंह उपाध्याय, (2000) पालि साहित्य का इतिहास, हिंदी साहित्य संमेलन प्रयाग विभूती मिश्र प्रकाशन
- १७) गोयंका, धम्मपद, (1995) विपश्यना विशोधन विन्यास, धम्मगिरी, इगतपुरी.
- १८) भदंत आनंद कौसल्यायन, धम्मपद, हिंदी पॉश राजकमल प्रकाशन नई दिल्ली घटना 2009.
- १९) आचार्य बुद्धघोष, धम्मपद अट्ठकथा, वि.वि.वि.धम्मगिरी, इगतपुरी.

Paper Code : EPALC553

पेपरचे नांव : निकाय साहित्य

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0		अम्बट्टसुत्त — दीघनिकाय	15
	1.1	पाक्खरसातिवत्थू	
	1.2	ततियइब्भवादो	
	1.3	विज्जाचरणकथा	
	1.4	द्वेलक्खणादस्सन	
2.0		तेविज्जसुत्त — दीघनिकाय	15
	2.1	मग्गामग्गकथा	
	2.2	वसेट्टमाणवानुयोगो	
	2.3	जनपदकल्याणीउपमा	
	2.4	निस्सेणीउपमा	
3.0		सिंगालसुत्त — दीघनिकाय	15
	3.1	सिंगालसुत्ताचा अनुवाद	
	3.2	सिंगालसुत्तातील आशय व भाषाशैली	
	3.3	सिंगालसुत्तातील भाषाशैली	
	3.4	सिंगालसुत्तात तथागत बुद्धांनी सांगितलेली गृहस्थांची कर्तव्ये	
4.0		आधुनिक बौद्ध विचारवंत	15
	4.1	अनागारिक धम्मपाल	
	4.2	प्रा.पी. लक्ष्मी नरसू	
	4.3	डॉ. धर्मानंद कौसंबी	
	4.4	डॉ. व्हिस डेविड	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

- १) कश्यप भिक्खू जगदिश , दीघनिकायय बिहार राजकीय पाली प्रकाशन मंडळ १९५८
- २) राजवाडे प्रा .चि .वै . य दीघनिकायय कौशल्य प्रकाशन औरंगाबाद , १९१८
- ३) सास्कृत्यायन राहुल , दीघनिकायय भारतीय बौद्ध शिक्षा परिषद १९७९
- ४) शास्त्री स्वामी द्वारकादास य दीघनिकायपालि य बौद्ध आकर ग्रंथमाला, वाराणसी — १९९६
- ५) ग . वा . तगारे , पाली साहित्याचा इतिहास , कॉन्टीनेन्टल प्रकाशन , पुणे —१९८२
- ६) भागचंद्र जैन , पालि भाषा साहित्यका इतिहास , सन्मत्ती प्राश्च्य शोध संस्था , आलोक प्रकाशन नागपूर , २०१६
- ७) भरतसिंह उपाध्यय पालि साहित्य का इतिहास प्रकाशन , हिन्दी साहित्य सम्मेलन प्रयाग विभूती मिश्र प्रकाशन २०००
- ८) मालती साखरे , पाली वाङ्मयाचे अंतरंग , आलोक प्रकाशन नागपूर , डिसेंबर —२०१९
- ९) बालाजी गव्हाळे , पाली साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास , शौर्य प्रकाशन लातूर —२०१३
- १०) राहुल सांकृत्यायन पालि साहित्य का इतिहास, उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान , लखनऊ २०११
- ११) विमलकिरती, अनु.संपादक., (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १२) सांकृत्यायन राहुल महापंडित, (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १३) मोरे. मा. श., (2018) मज्झिमनिकाय, प्रगतिवादी, प्रकाशन, नागपूर. प्रथम संस्करण
- १४) मज्झिमनिकायो, (1998) पठमो भागो, वि.वि.वि. इगतपुरी
- १५) सांकृत्यायन राहुल महापंडित, (2009), मज्झिमनिकाय, तिपिटक ग्रंथमाला, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली.
- १६) काश्यप जगदीश, (1957) मज्झिमनिकाय, महाबोधी सोसायटी, वाराणसी.
- १७) स्वामी द्वारकादासशास्त्री, (1999) मज्झिमनिकाय पालि, बौद्ध भारती प्रकाशन, वाराणसी.

Paper Code : EHPALE551 (Major Electives)

पेपरचे नांव : पालि साहित्य दर्शन

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0		कर्मसिद्धांत	15
	1.1	धम्म आणि कम्म	
	1.2	कुशल व अकुशल कम्म	
	1.3	कम्म नियमकाम व परिणाम	
	1.4	नैतिकता व कम्म	
2.0		तिलक्खन	15
	2.1	दुक्ख	
	2.2	अनित्य	
	2.3	अनात्म	
	2.4	सारांश	
3.0		विपस्सना	15
	3.1	प्रस्तावना	
	3.2	विपस्सनेचा अर्थ	
	3.3	विपस्सना साधनेचा परिचय	
	3.4	सारांश	
4.0		बौद्ध विद्यापीठे	15
	4.1	नालंदा	
	4.2	तक्षशीला	
	4.3	विक्रमशीला	
	4.4	वल्लभी	
		Total	60

संदर्भ ग्रंथ

१. त्रिपाठी , कुमुकूलरानी — पालिपल्लविनी — चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन वाराणसी
२. विमलकीर्ती , डॉ . — मिलिन्दपञ्चहो (मुळपाली) — राहूल प्रकाशन , विश्वास नगर , दिल्ली
३. वि . वि . वि . इगतपुरी खंड— — मिलिन्दपञ्चहोपाळि
४. विमलकीर्ती , डॉ . — मिलिन्दपञ्चहोपालि — राहूल प्रकाशन , विश्वास नगर , दिल्ली—
प्रथम संस्करण
५. उपाध्याय , डॉ . भरतसिंह — पालि साहित्य का इतिहास — हिंदी साहित्य संमेलन , प्रयाग
१२ ,संमेलन मार्ग इलाहाबाद
६. धर्मरक्षित , भिक्खू — पाली साहित्य का इतिहास — ज्ञानमंडल लिमिटेड वाराणसी प्रथम
संस्करण १९७१
७. बापट , पी . वी . — बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष —प्रकाशन विभाग भारत सरकार द्वितीय
संस्करण १९९७
८. सांस्कृत्यायन , राहूल — पालि साहित्य का इतिहास — प्रथम संस्करण १९६३ ई .
९. कोसंबी डी. डी., प्राचीन भारतीय संस्कृती व सभ्यता, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे
१०. थत्ते राम अनंत, अजिंठा, अक्षरमुद्रा प्रकाशन, नाशिक
११. दळवी, दाऊद, लेणी महाराष्ट्राची, ग्रंथाली प्रकाशन, मुंबई
१२. देगलूरकर गो.ब., प्राचीन भारत, इतिहास आणि संस्कृती, अपरांत प्रकाशन, पुणे
१३. जोशी, नि. पु., भारतीय मूर्तिशास्त्र, पुणे प्रकाशन समिती म.वि. ग्रं. निर्मिती मंडळ
१४. शर्मा रामशरण, प्राचीन भारत, एनसीईआरटी, नईदिल्ली
१५. कठारे अनिल, प्राचीन भारताचा इतिहास व संस्कृती विद्याबुक्स औरंगाबाद

पेपरचे नांव : प्रकल्प लेखन (Field Work)

Curriculum Details: (for 4 Credits)

Module no.	Unit no.	Topic	Hrs.Required to cover the contents (1 Hrs.=60 M.)
1.0		प्रकल्प	15
	1.1	प्रादेशिक संशोधन निवड	
	1.2	प्रकल्पाचे महत्व	
	1.3	प्रकल्पाची संकल्पना	
2.0		अध्ययनाची साधने	15
	2.1	प्रकल्पाच्या अध्ययनाची रूपरेषा	
	2.2	प्रत्यक्षात प्रकल्पाचे कार्य	
	2.3	वर्गीकरण	
3.0		तत्थसंकलन पद्धती	15
	3.1	तत्थसंकलन पद्धती — प्रश्नोत्तरी	
	3.2	वर्णनात्मक	
	3.3	तौलनिक	
	3.4	ऐतिहासिक	
4.0		प्रकल्पाचा अंतिम भाग	15
	4.1	प्रकल्पाचा निष्कर्ष	
	4.2	टिपनांची प्रक्रिया	
	4.3	संदर्भ ग्रंथसुची	
	4.4	मौखिक	
		Total	60

प्रकल्प लेखनासाठी (Field Work) खालील उपविषय आहेत.

प्रकल्प लेखनातील घटक व उपघटक

१. विद्यार्थ्यांना कोणतेही क्षेत्र निवडता येईल.
२. पारंपारीक शाळांना भेटी
३. संस्थानिक संस्था व शाळा,
४. प्राचीन आणि आधुनिक काळातील बौद्ध स्थळांना भेटी
५. लेण्या
६. विहार
७. चैत्यगृहे
८. ग्रंथालये
९. पालि ग्रंथाचा संग्रह
१०. शिलालेख इत्यादी

प्रकल्प लेखनाच्या मुल्यांकनाचे निकष

अ.क्र.	विवरण	अंक
०१	विषय निवड आणि पुर्वीचे संशोधन	१०
०२	तत्त्वात्मक साहित्य	१०
०३	अध्ययनाचे वर्गीकरण	१०
०४	निष्कर्ष	१०
०५	विवेचन आणि विश्लेषण	१०
०६	संदर्भ ग्रंथ	१०
०७	लेखन कौशल्य	१०
०८	संशोधन पद्धतीचा वापर	१०
	एकुण	८०

Guidelines for Course Assessment :

Question Paper Pattern :

A. Continuous Assessment (CA) : 20 Marks

B. End Semester Examination (ESE) : 80 Marks

Time : 03 Hours

Note :

१. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

२. प्रश्न क्रमांक १ सोडविणे अनिवार्य आहे.

२० मार्क

३. प्रश्न क्रमांक ०२ ते ०६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. ६० मार्क

एकुण - ८० मार्क

४. २० मार्क Prsention

